

Pärnu Haigla sotsiaalraviteenistuse juhataja Katrin Tsuiman: sotsiaaltöö põhineb inimeseks olemise põhiõigustel

Huvi inimeste ja inimloomuse eri tahkude avaldumise eripärade vastu oli minus juba noorena. See tõi varakult kaasa erisuguseid elukogemusi, mis ei tarvitsenud hästi sobituda valitsevasse arusaama sobivast ja taunitavast. Keskkooli lõpuklassides veetsime pikki õhtuid ja ka sageli ka öid koos väikse grupi klassikaaslastega, arutades ja filosofoerides inimeseks olemise ning väärtuste/hoiakute üle ühiskonnas ja meie endi suhetes.

Uurides, valides ja kaaludes 1980. lõpuaastatel kõrghariduse omandamise võimalusi, olid selgeteks eelistusteks sotsioloogia või psühholoogia. Sotsiaaltööst sel ajal veel keegi ei rääkinudki. Psühholoogiasse sel aastal vastuvõttu ei olnud, siis oli valikuks sotsioloogia, mis tundus tolle aja abituriendi teadmiste järgi kõige rohkem inimeste toimimisega seotud valdkond olevat. Teisest kursusest oli võimalus olla Tartu Ülikooli esimese sotsioloogia lennu tudengina ka Henn Mikkini sotsiaaltöö eriala loengute esimesi kuulajaid. Auditoriumid olid tudengeid täis.

Edasi on eri eluetappide tõised tegevused hoidnud mind alati tegelemas inimese, tema õiguste, kohustuste ja teda ümbritseva ühiskonna ootuste või reeglistikega. Seda nii rohujuure tasandil – lastekodu kasvatajana, piirkondliku sotsiaaltöötajana – kui ka kohtusaalis kriminaalhooldajana või eestkoste menetlustes inimese õiguste eest seismisel või õiguslike raamistike jaoks isikukeskseid ja koosloomes uusi abimudeleid välja töötamas. See on lihtsalt nii huvitav, selles ei ole kunagi rutiini ning alati on ses inimlik säde ja mõõde.

Sotsiaaltöö juures köidab, et see on päriselt valdkond ja töö, mille puhul on võimalus aru saada ja tunda, et seda on inimestel vaja. See on töö, mis põhineb nii selgelt inimeseks olemise põhiõigustel ja -väärtustel. Keerulistel hetkedel aitabki see, et lähen mõtetes selle juurde, mis on inimeseks olemise juures oluline nii mulle kui ka neile, kelle jaoks ma sel hetkel töötan.

Mind hoiab selle töö juures just see vahetu tunne ja teadmine, et need minu tegevused teevad kellegi elu ja olu paremaks või muudavad selle keerulise süsteemi tavainimese jaoks selgemaks ja/või lihtsamalt kättesaadavaks.

Kuigi oma igapäevastes tööülesannetes ei ole mul alati vahetut kokkupuudet tuge ja abi vajavate inimestega, siis pean alati kõigi uute lahenduste ja mudelite puhul oluliseks nõu küsimist ja tagasiside saamist vahetult tööväljal töötavatelt spetsialistidelt ja abivajavatelt inimestelt, kes on tänapäevase sotsiaaltöö vaates sotsiaaltöö eksperdid.

Olen üha rohkem veendunud, et inimese elukvaliteeti ei saa parandada keeruliste süsteemide loomise kaudu, vaid see algab lihtsatest asjadest, lihtsas keeles inimese tasandil olles ja tema eluilmast aru saades. Sotsiaaltöös saame inimese elus esile kutsuda muutust ja edenemist, kui läheme oma professionaalseid oskusi kasutades inimese juurde, mitte ei soovi tuua inimest meie professionaalsele tasandile.

Praeguses keerulises ajas on sattunud kogu ühiskond olukorda, millesse olid varem sattud meie sotsiaaltöö kliendid. Kogu ühiskond on kaotanud võimaluse toimida harjumuspäraselt, nii nagu enne. See on tuttav olukord inimestele, kes olid enne tavapärasel ühiskonna toimimise protsessis midagi kaotanud (tervise, töökoha, lähedase, eluaseme) ning vajasid toimetulekuks mõistmist, abi ja toetust. Kogu ühiskonna toimimine teeb praegustes muutunud olukordades

läbi toimetulekuõpet. Me kuuleme/näeme iga päev, et abi on vaja ja seda oodatakse järjest rohkem. Ka nendes valdkondades, mis toimisid varem väga hästi. Ja abi vajamist peetakse üha normaalsemaks. Loodan, et see muudab ka kogu ühiskonda mõistvamaks inimeste haavatavuse suhtes ja seda ei peeta nõrkuseks või ebaõnnestumiseks.

Kriisiasjast tuleks kaasa võtta head koostöönäited kolmanda sektoriga, kes suudab tegutseda kiirelt, rohujuure tasandil ja inimese lähedal ning pakkuda lihtsaid, toimivaid lahendusi.

Katrini unistused:

- et meie sotsiaalvaldkonnas tegutsevate töötajate koolitussüsteem laseks lahti süsteemi- ja teenuskesksest lähenemisest. Et mõiste „hea abi” (ingl *good help*) sisu ja põhimõtted saaksid ka meie sotsiaalvaldkonnas tegutsejatele igapäevaseks praktikaks;
- et meie digitiiger ärkaks ja teeks hüppeid sotsiaalhoolekande valdkonnas ning esimesena võiks ta kokku hüpata töö- ja tervise valdkonna süsteemidega. Loomulikult mõistlikkuse ja vajaduse piires.

Põhimõtted:

- *Kui enam kuidagi ei saa, siis kuidagi saab alati.*
 - *Ärge muretsege, kui su süda on soe, ei sul siis külm hakka!* (Pipi Pikksukk)
-